

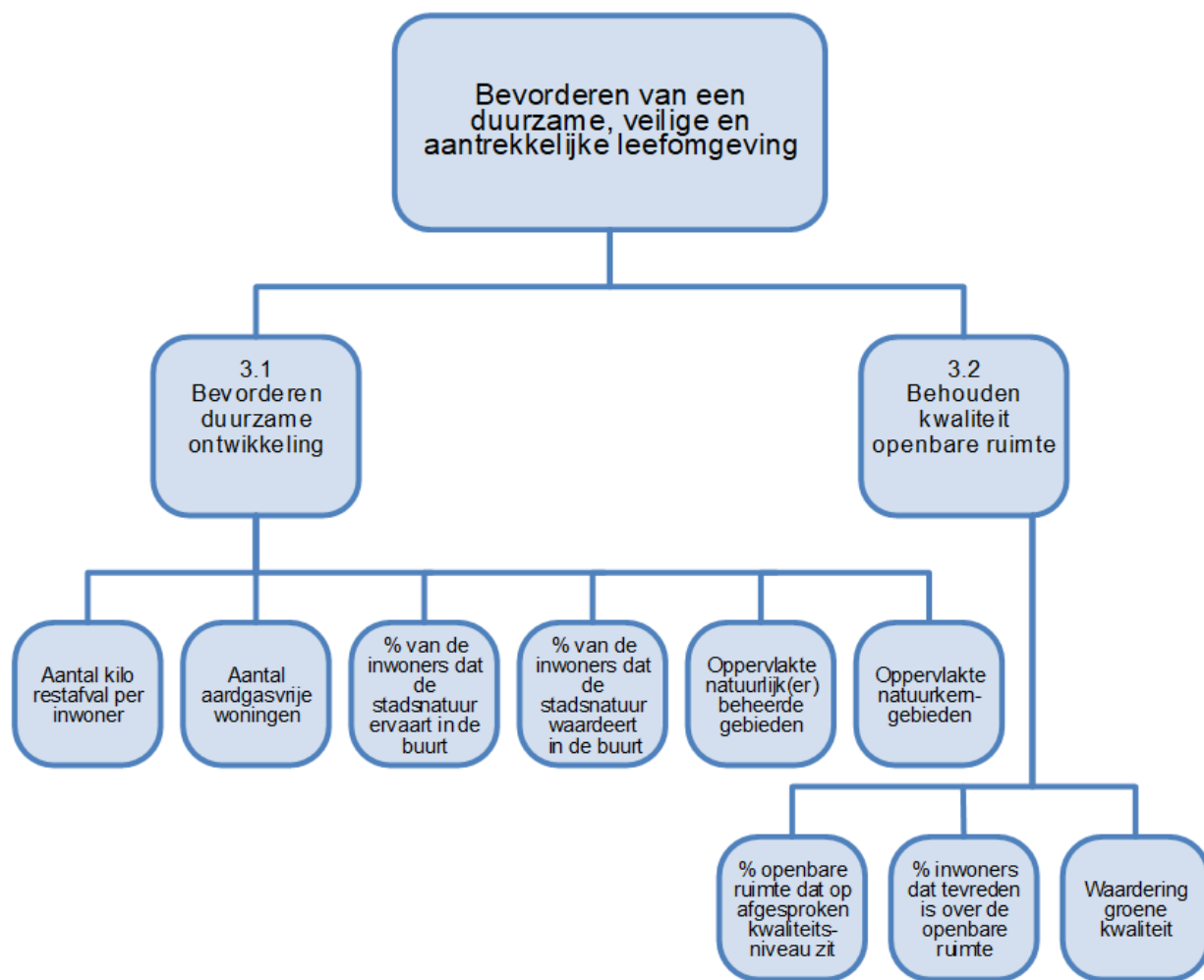

gemeente
Zoetermeer

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

Algemene doelstelling: Bevorderen van een duurzaam, veilige en aantrekkelijke leefomgeving

Resultaten voor bevorderen duurzame ontwikkeling

- Evaluatie van de aanpak van de energietransitie, als onderdeel van het programma Duurzaam & Groen Zoetermeer. Dit levert de input voor de actualisatie.

- In 2022 is het aantal kilogram restafval ten opzichte van 2021 verminderd. In de COVID-19-periode in 2020 en 2021 waren de hoeveelheden restafval hoger. Dit kwam vooral doordat mensen vaker thuis waren.
- Verdere uitrol van het ondersteuningsaanbod voor particuliere huiseigenaren (VvE's en eengezinswoningen) bij de energietransitie, waaronder twee collectieve inkoopacties voor zonnepanelen en isolatie.
- Faciliteren en stimuleren realisatie zonnecentrales op (bedrijfs-)daken, langs infrastructuur en bij de Roeleveenseweg als actiepunten vanuit de Uitvoeringsagenda Zon en Wind
- Verkennen van de mogelijkheden voor een nieuwe aanbestedingsprocedure voor een WKO (warmte koude opslagsysteem) voor de bestaande hoogbouw Palenstein (1100 woningen en gemeentelijk vastgoed). De lopende aanbesteding is voortijdig stopgezet door de verslechterde marktomstandigheden.
- In 2022 is het aantal kilogram restafval ten opzichte van 2021 verminderd. In de COVID-19-periode in 2020 en 2021 waren de hoeveelheden restafval hoger. Dit kwam vooral doordat mensen vaker thuis waren.

Resultaten voor behouden kwaliteit openbare ruimte

- De openbare ruimte is conform de afgesproken kwaliteitsniveaus beheerd en onderhouden.

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Groen & biodiversiteit

In en buiten de stad zijn diverse projecten gerealiseerd om de waarde van het groen en de biodiversiteit te versterken.

In de Meerpolder zijn na een jarenlange voorbereiding de inrichtingswerkzaamheden uitgevoerd voor het weidevogelgebied van 20-25 ha.

Rondom de Zoetermeerse Plas zijn drie 'moerasparels' toegevoegd. Op de Vliegerweide is een watergang van 560 meter aangelegd waar het water door de aanwezig moerasplanten gefilterd wordt. De 'Driehoek' aan de andere kant van de plas heeft dezelfde functie. Het aangeplante 'Wilgenbos' versterkt de biodiversiteit.

Na het starten van de pilot in 2020 om schoolpleinen te vergroenen, is het gelukt om bij basisschool Wereldwijs het eerste groene schoolplein aan te leggen. In combinatie met de gezamenlijke inkoopactie voor spouwisolatie en in samenwerking met het Zoetermeerse vleermuisplatform zijn er meer dan 60 vleermuiskasten door huiseigenaren aangevraagd en geplaatst.

Om inwoners bewust te maken van de vele natuur in de stad en dichtbij huis, was in samenwerking met Museum de Voorde de interactieve tentoonstelling 'Wild in de stad' gemaakt.

Energietransitie

De gemeente ondersteunt particuliere huiseigenaren (VvE's en eengezinswoningen) met energiebesparing en het huis aardgasvrij maken. Opnieuw zijn diverse VvE's op gang geholpen door het aanbieden van een energieonderzoek (inclusief kostenplaatje). Ook hebben zich nieuwe bewonersgroepen gemeld die samen met de gemeente de mogelijkheden voor hun eigen buurt willen verkennen.

Samen met het Energieloket Zoetermeer zijn opnieuw twee succesvolle gezamenlijke inkoopacties voor huiseigenaren georganiseerd. Eigenaren konden meedoen met een actie voor zonnepanelen en/of isolatiemaatregelen. Ook voor bedrijventerreinen was er een gezamenlijke actie voor zonnepanelen.

De verkenning voor een zonneveld aan de Roeleveenseweg is inmiddels vergevorderd. De omwonenden zijn betrokken bij de planvorming, waarbij ook aandacht is voor lokaal eigendom, lokale afname van de opgewekte stroom, meerwaarde voor de natuur en de mogelijkheden voor opslag in batterijen.

Door verslechterde marktomstandigheden kon de aanbesteding van vijf gebouweigenaren in Palenstein voor een gezamenlijke

aardgasvrij verwarmingssysteem (WKO) niet worden afgerond. Hiermee liep het aardgasvrij maken van ruim 1.100 woningen en twee gemeentelijke gebouwen vertraging op. De vijf eigenaren verkennen de mogelijkheden voor een nieuwe aanbesteding. Voor Meerzicht en de Binnenstad hebben technische verkenningen plaatsgevonden voor gezamenlijke aardgasvrije verwarmingssystemen. Dit bleek technisch haalbaar, maar de financiële haalbaarheid was in 2022 nog niet duidelijk. De 19.500 huurders die geen gebruik maakten van een bespaarvoucher ontvingen in 2022 nog een energie-bespaarpakket, met verschillende producten. In het voorjaar zijn energie-bespaarworkshops gehouden voor inwoners die (mogelijk) te maken hebben met energie-armoede. Deelnemers aan de workshop ontvingen een voucher waarmee ze energiebesparende producten konden kopen. Dit was vooruitlopend op de inzet van geld van de rijksoverheid (€1,6 mln.). Het geld van de rijksoverheid wordt benut voor energiecoaches die aan huis komen voor het geven van bespaaradviezen en tegelijk een aantal kleine energiebesparende maatregelen toepassen.

Aantal aardgasvrije woningen (Realisatie 2022) **Omschrijving**

Aantal woningen zonder aardgasaansluiting. Een aardgasaansluiting kan individueel of collectief zijn (gestapelde bouw met gezamenlijke CV-installatie).

Bron: CBS Statline

Type	2021	2022
Begroting	3.300	3.500
Realisatie	4.100	4.600

Toelichting

Doel gehaald: Ja

Toelichting: De CBS-data lopen door verzameling en controle van de gegevens 1,5 jaar achter. Dit betekent dat de jaarcijfers over 2022 in feite de gegevens van 2021 betreffen (8,1% van het woningenbestand).

Bij de begrote aantallen is voorheen uitgegaan van de aantallen voor zover die bekend waren vanuit gemeentelijke projecten, omdat we alleen die woningen konden monitoren. Omdat we nu breder kunnen monitoren liggen de realisatiecijfers hoger.

% Van de inwoners dat de natuur ervaart in de buurt (Realisatie 2022) **Omschrijving**

Het percentage inwoners (respondenten Stadspeiling) stadsnatuur in hun eigen buurt ervaart. Onder stadsnatuur wordt het spontane planten en dierenleven in de stad verstaan.

Bron: Stadspeiling

Type	2021	2022
Begroting	87 %	87 %
Realisatie	87 %	83 %

Toelichting

Doel gehaald: Nee

Toelichting: Dit is een lichte daling ten opzichte van 2021 (87%). Tussen de buurten zijn grote verschillen te zien, variërend van 65% tot 96%. Stadsnatuur wordt vooral ervaren in de parken en de natuurgebieden rondom de stad.

% Van de inwoners dat stadsnatuur waardeert in de buurt (Realisatie 2022)

Omschrijving

Het percentage inwoners (respondenten Stadspeiling) dat stadsnatuur in hun eigen buurt waardeert. Onder stadsnatuur wordt het spontane planten en dierenleven in de stad verstaan.

Bron: Stadspeiling

Type	2021	2022
Begroting	91 %	91 %
Realisatie	91 %	90 %

Toelichting

Doel gehaald: Nee

Toelichting: De waardering van de stadsnatuur in de buurt ligt onveranderd hoog (90%). De stadsnatuur wordt vooral gewaardeerd, omdat het zorgt voor rust, ontspanning en een gezonde leefomgeving.

Oppervlakte natuurlijker beheerde gebieden (extra m2) (Realisatie 2022)

Omschrijving

Toename in hectare per jaar van gebieden (moerasparels, weidevogelreservaat) met betere omstandigheden voor de (toename van de) biodiversiteit na uitvoering van projecten uit het huidige programma Duurzaam & Groen Zoetermeer. In deze gebieden heeft veelal een aanpassing van inrichting plaatsgevonden en een structurele aanpassing in het beheer.

Bron: Groenkaart

Type	2021	2022
Begroting	5.800	7
Realisatie	1	19

Toelichting

Doel gehaald: ja

Toelichting: In 2022 zijn diverse projecten afgrond waaronder het weidevogelgebied in de Meerpolder (waarvan 13,5 ha op Zoetermeers grondgebied).

Oppervlakte natuurkerngebieden (cumulatief ha) (Realisatie 2022)

Omschrijving

Natuurkerngebieden (inclusief begrenzing) in het kader van de groenkaart van Zoetermeer.

Bron: CBS Statline

Type	2021	2022
Begroting	298	298
Realisatie	134	134

Toelichting

Doel gehaald: Nee

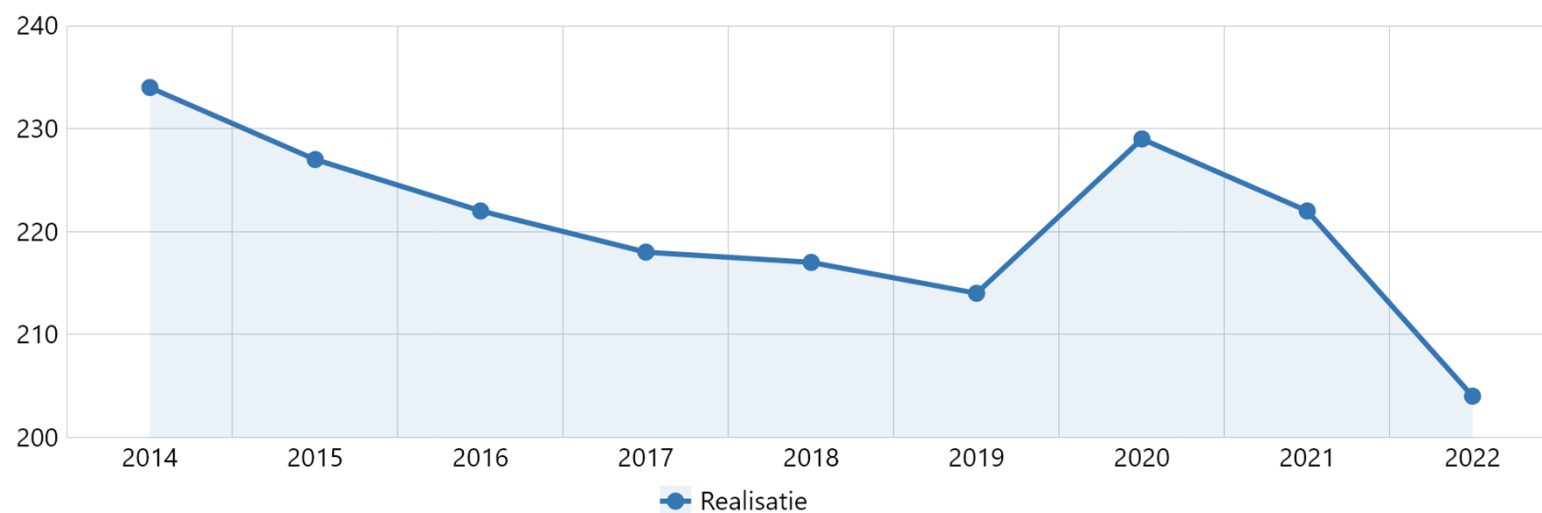
Toelichting: De oppervlakte is ongewijzigd. Er is nog geen formele aanpassing in de betreffende bestemmingsplannen doorgevoerd.

Aantal kilogram restafval per inwoner (Realisatie 2022)

Bron: Gemeentelijke database

Type	2021	2022
Begroting	228	221
Realisatie	222	204

Trendgrafiek Aantal kilogram restafval per inwoner (Realisatie 2022)

Bron: Gemeentelijke database

Toelichting

Doel gehaald: Ja

Toelichting: De daling van de hoeveelheid restafval vervolgt de trend die jarenlang neerwaarts is (zie grafiek vanaf 2014). De jaren 2020 en 2021 laten door de COVID-19 pandemie een afwijking van die trend zien.

Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte

Belangrijke resultaten voor het behouden van de kwaliteit openbare ruimte in 2022

De openbare ruimte is conform de afgelopen kwaliteitsniveaus beheerd en onderhouden. Daarnaast zijn verschillende grootonderhoud- en vervangingsprojecten uitgevoerd.

De doelen van de effectindicatoren zijn gehaald in 2022: Het percentage van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit is 95%, het percentage inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte is 87% en de groene kwaliteit wordt door bewoners gewaardeerd met een 7,6.

Waardering voor de openbare ruimte

- Waardering voor de aantrekkelijkheid van de directe woonomgeving: 7,3.
- Waardering kwaliteit van het onderhoud in hun directe woonomgeving met een rapportcijfer: 6,8
- Waardering voor de kwaliteit van het onderhoud in de winkelcentra (inclusief Stadshart en Dorpsstraat): 7,1
- Waardering voor de kwaliteit van het onderhoud van de hoofdwegen en naastliggende fiets- en voetpaden: 7,0

Betrokkenheid bij de openbare ruimte

- 43% is bereid mee te helpen bij het beheer en onderhoud van hun directe woonomgeving
- 55% wil alleen geïnformeerd willen worden bij veranderingen in de openbare ruimte; 25% wil meedenken/meepraten.
- 74% had wel eens te maken met iets dat vies, kapot of onveilig was in de openbare ruimte (zoals overhangend groen, losliggende stoeptegels, volle prullenbakken, zwerfafval).
- 34% meldt de ervaren overlast bij de gemeente. In 2022 zijn 32.568 meldingen geregistreerd, dat is een toename van 2,5% ten opzichte voor 2021.

De top-10 subcategorieën op basis van het aantal meldingen:

1. Voertuigen (4.238)
2. Onderhoud wegen, paden of parkeervakken (2.357)
3. Container Ondergronds (2.049)
4. Lantaarnpaal uit (1.780)
5. Afvaldumping (1.608)

6. Zwerfvuil/ Glas op straat (1.539)
7. Brommers/Scooters/Fietsen (1.354)
8. Bomen (1.336)
9. Beplanting (864)
10. Gebruik openbare ruimte (831)

Kwaliteitsimpuls openbare ruimte

De gemeente heeft in 2022 onkruid in plantvakken op basisniveau (B-niveau) bestreden. Daarnaast werd op basis van de kwaliteitsimpuls aandacht besteed aan het verwijderen van grof zwerfafval. Verder zijn verschillende plekken in de stad intensiever onderhouden door het vaker maaien van randen naast voet- en fietspaden, het steken van graskanten langs voetpaden en het plaatsen en beheren van bloembakken. Ook het legen van afvalbakken in winkelcentra wordt vaker en in het weekend uitgevoerd. Daarnaast werden tunneltjes vaker gereinigd en diverse groenvakken opnieuw ingericht. Tot slot zijn er 200 extra prullenbakken geplaatst, voorzien van klep en grotere inhoud. Ook is een honden-uitrenveld aangelegd bij de Verweijhove. In Park Palenstein is een boom geplant met een bordje met de tekst 'Op deze plek denken we aan onze geliefden, verloren in coronatijd'.

Groot- en vervangingsonderhoud

De gemeente voert werkzaamheden uit op verschillende locaties in de stad, zoals de Berkelseweg, Moerbeigaarde, Molenstraat, Sartrezijde, Appelgaarde/Kersengaarde, Fazantenveld, Oostweg en Hildebrandhove. Bewoners zijn via brieven, bewonersavonden en Doe Mee activiteiten betrokken.

De nota Onderhoud Openbare Ruimte is vastgesteld op 19 december 2022. Hierin staan de budgetten voor groot onderhoud en vervanging voor de komende 40 jaar. Dit is berekend aan de hand van de aantallen bezittingen (zoals wegen, kunstwerken, groen) en verwachte activiteiten en prijzen.

Nelson Mandelabrug

In december besloot het college maatregelen te nemen bij de Nelson Mandelabrug vanwege de veiligheid. Het brugdek boven de A12 inclusief de overkapping is verwijderd en een tijdelijk brugdeel is teruggeplaatst. Hierdoor is het mogelijk om de brug te blijven gebruiken voor voetgangers en fietsers. Deze acute situatie heeft gevolgen gehad voor de beschikbare capaciteit voor andere projecten en lopende werkzaamheden.

% Van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit (Realisatie 2022) **Omschrijving**

Per kwartaal is op 150 meetlocaties de beeldkwaliteit gemeten en zijn de percentage scores op en boven de norm bepaald. De ambities zijn per gebiedstype vastgesteld in de Nota Onderhoud Openbare Ruimte.

Bron: Quickscan openbare ruimte

Type	2021	2022
Begroting	90 %	90 %
Realisatie	96 %	95 %

Toelichting

Doel gehaald: Ja

Toelichting: De resultaten van de monitoring zijn gebruikt om de kwaliteit van de openbare ruimte in Zoetermeer te beoordelen en waar nodig verbeteringen aan te brengen. Op 150 meetlocaties zijn alle onderdelen beoordeeld op een A+ (zeer hoog), A (hoog), B (basis), C (laag) of D (zeer laag)-niveau.

Ook is de technische toestand van objecten gemeten via inspecties. Deze bepalen het moment van groot onderhoud en vervanging.

% Inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte (Realisatie 2022)

Omschrijving

Stadspeiling: waardering voor de aantrekkelijkheid van de directe woonomgeving rapportcijfer 6 of hoger.

Bron: Stadspeiling

Type	2021	2022
Begroting	85 %	85 %
Realisatie	90 %	87 %

Trendgrafiek % Inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte (Realisatie 2022)

Omschrijving

Stadspeiling: waardering voor de aantrekkelijkheid van de directe woonomgeving rapportcijfer 6 of hoger.

Bron: Stadspeiling

Toelichting

Doel gehaald: Ja

Toelichting: De mate waarin inwoners tevreden zijn over de openbare ruimte komt ook overeen met de kwaliteit van de openbare ruimte die wij meten. Er is een lichte achteruitgang in de beoordeling van de tevredenheid door inwoners. Deze ligt nog steeds boven de norm van 85%.

Waardering bewoners groene kwaliteit (Realisatie 2022)

Omschrijving

Het rapportcijfer wat de inwoners (respondenten van de Stadspeiling) geven aan het buurt-, wijk-, stads- en regiogroen.

Bron: Stadspeiling

Type	2021	2022
Begroting	7,5	7,5
Realisatie	7,7	7,6

Toelichting

Doel gehaald: Ja

Toelichting: Er is een lichte daling in de waardering voor het groen. Waardering van buurtgroen van 7,6 naar 7,4 Het wijkgroen van 7,5 naar 7,4. Het stadsgroen van 7,8 naar 7,6 en het regiogroen van 8,0 naar 7,9.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x €1.000

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bevorderen duurzame ontwikkeling (3.1)	-21.680	26.112	4.432
Behouden kwaliteit openbare ruimte (3.2)	-48.521	12.261	-36.260
TOTAAL PROGRAMMA	-70.201	38.373	-31.828

Toelichting financiën

Financiën op hoofdlijnen

Doelstelling 3.1

Onder doelstelling 3.1 (bevorderen duurzame ontwikkeling) valt het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Hiervoor is ca. € 11,5mln. uitgegeven. Aan het verbeteren van het leefmilieu (geluid- en luchtkwaliteit, energiebesparing en verbetering biodiversiteit), Duurzaam en Groen, is in totaal € 2,7 mln. uitgegeven en is € 7,5 mln. gestort in de reserve Duurzaam. De inkomsten onder deze doelstelling bestaan vooral uit de afvalstoffenheffing en overige opbrengsten afval (€ 17,5 mln.). Daarnaast is € 1,1 mln. ontvangen van het Rijk voor met name Duurzaam voor de uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen en energiearmoede en is € 7,5 mln. onttrokken vanuit het Rif ter dekking van de storting in het duurzaamheidsfonds.

Doelstelling 3.2

Voor het behouden van aantrekkelijke en veilige openbare ruimte (doelstelling 3.2) is het budget aangewend voor het algemeen-, dagelijks beheer en groot onderhoud van de openbare ruimte (totaal ongeveer € 38,3 mln.). Hiervan is € 1,6 mln. gestort in de egaliseringsreserve groot onderhoud. De uitgaven voor kunstwerken zijn in 2022 door de niet begrote uitgaven aan de Nelson Mandelabrug van € 6,39 mln. gestegen naar € 7,89. De raad is via verschillende memo's geïnformeerd over deze niet begrote uitgaven. De inkomsten bestaan vooral uit de rioolheffing (€ 7 mln.), de inkomsten uit parkeeropbrengsten (€ 1,7 mln.) en inkomsten uit grafrechten (€ 0,7 mln.). Ook is 0,4 mln. onttrokken van de egaliseringsreserve groot onderhoud. De overige inkomsten bedragen € 2,4 mln.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.